

Privim ca abonați pe D-niă ce vor bine vroî a primî două numere unul după altul.

Povestea Poveștilor.

(sfîrșit).

Băetul mai stătù pănă a doua zi și fugi din noü.

Mergînd iel ajunse într'o cîmpie. Acolò văzù iel o pajură rotindu-se, lăfoindu-se și umflîndu-și penele.

— Pajură, pajură nerușinată ce iești, tu te rotești și te lăfoești și te fudulești, iar ieü mor de scîrbă și de năcaz.

— Nu stăpîne, nu mă fudulesc, ci mă pregătesc să te ascund pe tine.

— Auzi!.. să mă ascundă iea! Dacă nu m'a ascuns iea mreana bine și tot m'a găsit, dar tu unde ai să mă ascunzi?!

— Ieü!!.. Vină colea sub aripă și n'ai hăbar.

L'a luat pajura, l'a ascuns sub aripă și cînd a strîns aripa la loc, nici nu se cunoștea. Chiar dracul a trecut pe lingă dînsa de vr'o cîte-va ori și nu l'a tăet prin cap, c'ar fi acolo. Mai pe urmă înse, pe semne i-au fost spus alți draci, că numai ce veni la pajură și-i zise:

— Hei, tâlhariü de pajură ce iești, dă-mi băetul că ie al mieü.

Dintru'ntăiü pajura nu vrea, dar mai pe urmă, n'a avut încotrò, l'a dat.

Cum văzù dracul pe băet, îl luă și se duse iearăși cu dînsul la tată-l lui, și iarăși se așezară pe băut și pe mîncat trei zile și trei nopți.

Băetul nici o zi n'așteptă să treacă și iar fugi,

Data asta ajunse la o pădure. In marginea pădurei văzù alergînd un cerb.

Cerbul, cerbul, tu zburzi și te veselești, iear ieü mor de scîrbă și de năcaz.

— Nu, stăpîne, nu zburd, ieü veneam să te scăp.

— Tu să mă scăpi?! Dacă n'a putut iea mreana, ori pajura d'apoî tu...

— Ieü?!.. Vină colea. Am o măsea bortoasă, vîră-te în tr'însa și-ți dau chizășie că n'are să aibă ce-ți face.

Cerbul deschise gura și băetul se vîri în măsea.

Nu peste multă vreme veni și dracul.

— Hei cerbule, dă-mi băetul că-î al mieu.

— Zeu! Nu te face!

— Ce, nu te face, dă-mi băetul.

— Sărmane! Se vede că n'ai de lucru. Ți-oiu da un băet de nu-l veî putea duce.

— Ce, adecă te pui cu mine.

— Ba nu. Așteaptă oleacă, zise cerbul și începù a se da înapoi și a-și pregăti coarnele ca să-l izbească.

Cînd îl văzù dracul încordîndu-se, i se tăe gustul de vorbă și se cam mai duse. A cercat o vreme ca să i-l deie de voie, pe urmă își puse 'n gînd să-l fure, dar tot degeaba. Umblă dracul cine știe pe unde, uitîndu-se la băet. Ii curgeau ochii după iel, dar n'avea nas să se apropie, că se temea de cerb.

Cerbul scotea pe băet din gură, umblă cu dînsul prin pădure și făcea pe drac să se răsbolească de ciudă.

Băetul noaptea dormea 'n mășeaua cerbului, ziua ieră cerbul cu dînsul; iar dracul cine știe cîtă vreme umblă tupiluș prin tufe ca să-l fure, dar n'a putut

Cu cerbul o ducea băetul strună, cînd vrea să doarmă, dormea în mășea, cînd vra să mînințe vîră mîna în urechea cerbului și ce gîndea acea mîncare scotea. Se deprinsese cu cerbul ca și cu un om. Umblă toată ziua cu dînsul prin pădure: „hăis cerb, ța cerb“ și-l ducea de corn la păscut pe unde ieră iearbă mai bună, că bietul cerb îmbătrînesc acuma și nu vedea prea bine.

După o bucată de vreme cerbul slăbi de tot și ieră aproape să moară.

-- Ieu am să mor, stăpîne, zise iel cătră băet, iar tu, îndată ce voiî muri să-mi scoți inima, maiul și rerunchii și cînd te veî culca la noapte să puî inima la cap, maiul în partea dreaptă, un rerunchiî în partea stîngă și unul la picioare și se te culci fără grijă.

Peste vr'o două zile cerbul muri. Băetul îi scoase maiul, inima, rărunchii, și cînd se culeă puse inima la cap, maiul în partea dreaptă, un rărunchiî în partea stîngă și unul la picioare, apoi adormi dus.

Din inima cerbului înse se făcù un urs, din maiu un lup, dintr'un rărunchiî o vulpe și din celălalt un iepure, și stăteau toți împrejurul băetului.

Cînd deschise iel ochii demineața înlemnî. Nu știea încotrò s'apuce. Ursul vizîndu-l spăriet îi zise:

„Nu te teme, stăpîne, noi sintem cîinii tăi. Te vom apăra tot așa de bine ca și cerbul.“

La aceste vorbe, băetul își mai veni în fire, se sculă, în-

cepù să netezască pe lup, pe urs și să se joace cu iepurele. Pe urs îl numea Greu ca pământul, pe lup, Vede; pe vulpe, Aude; iar pe iepure, Ușurel ca vîntul.

Maî pe la prînz veni și dracul îmbrăcat cu niște strae bune ca un boeriû bătrîn.

Cîniî cum îl văzură începură a tăbări pe dînsul. Băetul înse nu-l cunoscù, oprî cîniî și-l întrebă ce caută.

— Caut un cioban.

— Ieată ieû mă prind, tot mi-î urit a ședeă degeaba, zise băetul și chiar făcù invoeală și se vîri cioban la dracul. Apoi merse la dracul acasă, luă oile și porni cu dînsule la păscut.

Dracul sărea 'n sus de bucurie c'a pus mîna pe dînsul. Și-ar fi jucat iel mendrele în largul lui, dar n'avea chip. Băetul nu slăbea cîniî de lingă dînsul, Doamne ferește.

Ce să facă dracul? Cum să scăpe iel de cîniî?

Făcù un bordeiû de fier și cînd venea băetul la mîncare acolò îi dădea să mînce.

Intr'o de amiează pe cînd mîncă băetul în bordeiû și cîniî ședeau împrejurul lui, dracul se făcù în chip de lup, luă oile pe fugă și le duse cine știe unde. Apoi veni acasă și spuse băetului că oile au fugit.

Băetul degrabă lăsă lingura dela gură și alergă după oi, iar dracul în urma lui închise repede ușa bordeiului, încuî cîniî în năuntru și porni după băet.

Cum îl ajunse, începù la dînsul de tot, să-l mînce.

Băetul, de frică, se suî într'un copac, și începù a rugă pe dracul să-l mai lese oleacă să-și plîngă păcatele. Dracul se învoi și băetul începù a strigă:

Uu !.. Nea Vede, nea Aude, nea Greu ca pământul, Nea Ușurel ca vîntul !! Săriți că moare stăpînul vostru.

Cînd strigă iel, iepurele din bordeiû auzi și spuse vulpei: auzi cumătră că moare stăpînul nostru.

— Tacî din gură. Adecă tu te-ai găsit să auzi maî bine, făcù vulpea și cînd îi lipi o labă, căzù iepurele ametiî.

Dracul acuma sare la băet să-l mînce.

Băetul descaltă o opincă și i-o aruncă: „Na, roade opinca până ce voiû găti bocetul, și începù a strigă ieară:

„Uu!. Nea Vede, nea Aude, nea Greu ca pământul, nea Ușurel ca vîntul, săriți că moare stăpînul vostru.

Atuncî auzi vulpea și spuse lupului:

— Auzi cumătre, lupule, moare stăpînul nostru.

— Lipsești de-acolea făcù lupul, și îi dădù o labă de căzù și iea lingă iepure.

Dracul, înse a fost gătit opinca, băetul îi dădu și pe cealaltă și iear strigă.

„Uu!! Nea Vede, nea Aude, nea Greu ca pământul, nea Ușurel ca vîntul! săriți că moare stăpînul vostru.

Acuma auzi lupul.

— Auzi cumătre, Ursule, moare stăpînul nostru.

Ursul numai se uită la dînsul cu coada ochiului, și-i cîrpi o labă de căzù și iel amețit lingă vulpe.

Dracul gătise acuma și cealaltă opincă și începuse a se arăcădui la băet.

Ce să facă băetul? Îi dădu căciula și iear strigă:

— Uu!. Nea vede, nea Aude, nea Greu ca pământul, nea Ușurel ca vîntul! săriți că moare stăpînul vostru.

Astă dată auzi și ursul.

— Haide, iepure, zise iel. Iea izbește-te în cel părete de vezi nu-i face vr'o zare de lumină.

Iepurele sări, și căzù amețit, iear pe părete nici urmă nu se cunoștea.

După iepure sări vulpea. Păți și iea ca iepurele dar făcu oleacă de crepătură. Lupul făcu mai mult, dar ursul cînd se o-pinti o dată trecù dincolo cu părete cu tot. După ce trecù apucă la goană încotrò auzise strigînd, iear după dînsul și ceialaltă alergau cu limbele scoase. Cît ai clipi ajunseră la băete.

Dracul de frică se făcu o cioată putregăioasă, dar băetul făcu semn cînilor cari într'un minut o făcură miș de fărime.

După aceea băetul se dădu jos, făcu o țigla, înfipse pe dinșa niște bucăți de putregaiu carile ierau mai putregăioase și se duse a casă. (Putregaiul ieră grăsimea).

A casă făcu foc și se puse să frigă putregaiul.

Cînd așeză putregaiul la foc, începù să ieasă niște șfară de untură de te 'nnădușă și numai ce se trezi cu drăcoaica.

— Pute a carne de-a barbatu-mieu.

— Zeu! Ce zici?

— Pute a carne de-a bărbatu-mieu.

— Ian te cară....

— Pute a carne de-a bărbatu-mieu.

— Ce tot carne de-a bărbatului tău? făcu băetul, și cînd o cîrpi o dată cu țigla peste ochi plesni drăcoaica, și tot bordeiul se umplù de păcură din pîntecele ieș. Cînd a plesnit iea, a ieșit dintr'insa și zapisul ce-l făcuse dracul cu tată-l băetului.

Băetul strînse zapisul, ieși din bordei, strigă cîni, îi netezi și le zise să se ducă de-acuma unde voesc, că iel nevoie de dinșii nu mai are. Apoi își luă bățul în mînă și porni să-și caute părinții.

A mers iel, a mers prin păduri pustii, peste văi ne umblate și pe dealuri de om ne urcate până ce ajunse la un sat.

În sat trase la o casă care i s'a părut lui mai bună. Nimerise chiar la părinții lui, dar nu mai cunoștea nici locurile nici oamenii, că vreme ieră doară de cînd se dusese iel de a casă.

Omul de gazdă cu mare bucurie l'a primit și l'a ospătat, iear după ce l'a ospătat i-a zis :

— Flăcăule, tare mi-î drag să ascult. Povestește-mi ceva și nu-ți va fi degeaba. Mulți boi și vaci și cai și oi și cite altele am dat pentru cite-vr'o povestire, cui îmi spunea, îți voi da și ție.

— Hei, moșule, la grea belea mă bagî. Multe știu ieu că multe am pățit și multe am tras de cînd sînt, dar nu-mî vine să le spun.

— Spune flăcăule, că dacă vor fi de mierare cele ce le-ai pățit tu, îți voi spune și ieu altele mai de mierare, ce mi s'au întîmplat mie.

Băetul începî să spue mai întăi cine ierău părinții lui, cum trăeau și cum a venit o dată la ieș un oaspete de care iel se temea, cum a fugit iel și cum oaspetele s'a luat după dînsul de la găsit și l'a adus înapoi și cum a fugit iel din nou.

Cînd spunea iel, moșneagul hojma suspină, iear cînd zise că a fugit din nou de odată strigă moșneagul : „tu iești copilul meu,“ îl strînse în brațe și-l sărută cu dulceață; iear mă-sa de bucurie nu mai știea pe ce lume ieste.

Băetul spuse cite-a pățit iel și la urmă scoase și zapisul. Apoi tatăl său spuse și iel cite pășise.

În sfîrșit fiul și părinții se găsiră, se cunoscură, și remaseră să trăiască de-acum înnainte la un loc, și aș trăit mulți și fericiți ani.

Iear băetul spuse copiilor toată povestea precum am spus'o și ieu și le-a zis să o spue și ieș la alții precum vă zic și ieu.

De-atunci s'au început poveștile.

Th. D. Speranță.

De unde vine grindina ?

(sfîrșit.)

„Grindina cade din nori foarte errecteristici, adese ori întunecați, aproape negri, alte ori foarte stră-

lucitori, dar totdeauna groși, cu margini lămurite și turburate; se numesc nouri furtunoși. Tot așa sînt și nouri cari însoțesc căderile meteoritelor. Vestitele meteorite dela 26 april 1803 au căzut dintr'un nouraș în formă de dreptunghiū, ai cărui aburi se îndepărtară ca prin explozie. Meteoritele de la 13 iunie 1819 căzură dintr'un nour alb cenușiu care se împrăștiē mai apoi ca un fum. Pietra meteorică de la 14 maiū 1864 lă-să după dînsa un feliu de nour alb, lungăreț care ținu mai mult de un șfert de ceas. Pietra meteorică de la Pultovsk fū însoțită de o urmă palidă. Grindina de pietre de la 1868, în Piemont, căzū dintr'un nour cu formă neregulată încunjurat într'o atmosferă de fum, etc.

„Puțin înnainte de căderea grindinei, se aude adesea un zgomot deosebit care nu seamănă nicī cu al furtunei, nicī cu al trăsnetelor. Unii asemănează zgomotul cu cel ce-l fac nucile cînd le răscolim. Peltier spune de o grindină înnaintea căreia se auzi un zgomot așa de tare, încit crezū de la început că sosește un escadron de călărime. După Abitch, înnainte de grindina de la 8 iunie 1860 se auzi un zgomot asemenea unui puhoiū strașnic, și înnainte de cea de la 27 iunie un feliu de plesnitură. Innainte de grindina din insulele Orcade, în 1818, se auzi un zgomot ca și cum mai multe tunuri ar fi dat focuri unul după altul. Tot așa se întîmplă și cu pietrele meteorice. Innainte de căderea de meteorite de la Aigle se auzi un vuet parcă s'ar fi slobozit dintr'o dată o mulțime de puști, apoi se auzi un zgomot îngrozitoriū de darabane. Innainte de grindina de pietre de la 13 iunie 1819 se auzi o rostogolitură cu pocnături ca de puști foarte numeroase. Bolidul de la 13 maiū 1831 fu însoțit de trei detunături strașnice așa de tari ca de tun și urbane ca de vuetul ce face o trăsură grea cînd merge pe o uliță cu pavele neregulate.

„S'au încercat a explică acest zgomot, cînd ie vorde grindină, prin izbiturile boabelor de grindină între

dînsele; dar pricina aceasta n'ar fi cîtuși de puțin în potrivire cu efectul. Afară de aceasta, dacă presupunerea de care vorbim vuetul ar fi adevărată, ar trebui să crească cu cît se apropie grindina și să fie în tot timpul căderei. În fapt înse se aude puțin înainte de a începe căderea boabelor. Lucrul se înțelege cu ușurință, dacă primim ideea că grindina vine din întinderele dintre planete. În tocmai ca și meteoritele, boabele de grindină fac o detunare, cînd străbat în atmosfera noastră, din pricina grămădirei neașteptate și iuți a aerului și cad fără zgomot; fiind că au pierdut iuțala din pricina împotrivirei ce le pune aerul.

„Adese ori sînt boabele încunjurate cu o pătură ce samănă a omăt. Această pătură se vede și la meteorite. „Se vede, zice D-I Daubrée (Comptes rendus de l'Academie des sciences t. LXXIV), că fie care bucată (diutr'un meteorit) ieste învălită cu o peliță de metal mai mult sau mai puțin subțire, a căreia structură ieste mai neregulată de cît al celeilalte păți.“

„Cristalele de ghieață ce se pot formă în atmosfera noastră, sînt tot deauna foarte mici și nu pot fi asemănanate cu acele descrise mai sus și arătate și în figură (No. 12). Tot asemenea deosebire se află și în pietrele meteorice. „Dacă urmărim, zice acest învățat, chipul cum sînt așezate octaedrele, vedem că în multe mase de fier, sînt așa feliu așezate în cît formează la un loc un singur cristal.“ Apoi arată că în fierul artificial cristalele sînt mult mai mici, adecă ceva care se potrivește de minune cu fenomenele de carile am vorbit mai sus în privința cristalelor din boabele de grindină. Pe urmă chiar formele cristaline ale cristalelor de ghieață de la grindină ieste deosebită de cea a cristalelor ce se pot face pe pămînt, întocmai așa ieste și cu fierul meteoric. După Daubrée cristalele din fierul meteoric sînt octaedre. iar cele din fierul artificial cuburi. Uneori grindina ieste însoțită de pietre meteorice. Într'o citație din articolul D-lui Schwedoff se spune urmă-

toarele fapte: Eversmann a aflat în boabele căzute la Sterlitamansk, în provincia Orenburg (din Rusia) octaedre cu unghiuri obtuze formate din sulfat de fier. În provincia Majo, în Spania, au căzut de asemenea boabe de ghieață cu simburii de metal în cari Pictet a dovedit că ieră fier. La Padua, în 26 august 1834, au căzut boabe de grindină cu simburii cenușii, Cazzari a dovedit că simburii de cari ie vorba ierau făcuți de fier și de nickel. Nordenskiöld a cercetat la Stockholm fier metalic în niște boabe de grindină.

„Unii au încercat a explică faptul presupunînd că furtunile ridică materii pietroase de pe pămînt și le duc până la nouri; din această pricină nu se pune nici o însemnătate pe pietrele ce însoțesc grindina. În 1815, Academia de științe de la Petersburg primi o ladă cu probe din pietrele căzute în timpul grindinei la Wilna, și dintre carile unele cîntăreau până la 500 de grame. Nu se știe ce s'a făcut cu aceste pietre, cel puțin în muzeele Academiei nu se mai află. Tot așa de puțin se știe și despre felul pietrelor cari au însoțit grindina de la Perny la 1809, la Fatesch în 1844, la Nachrachinsk în 1833 (Rusia). Mai tirziu după ce se știu că pietrele veneau din întinderile dintre plante, se încercară unii învățați a spune că se prinsese ghieață din atmosferă în jurul simburilor veniți din afară.

„Toate presupunerile mai ciudate unele de cît altele, sînt de prisos dacă admitem că grindina vine gata făcută din afară de atmosfera noastră. Tot ce se părea ciudat, ne asemenătoriu cu adevărul, cu neputință chiar, cînd presupuneau că grindina se face în aerul nostru, se face ușor de înțeles, dacă primim presupunerea de care vorbim aici. Boabele de grindină sînt uneori foarte mari pentru că nu ieste în spațiurile cerești margină pentru mărimea boabelor. Citimea lor ieste uneori foarte mare, pentru că spațiul cereșe n'are margini; forma ieste sferică pentru că aceasta ieste forma obișnuită a corpurilor cerești.

„ Unele boabe au pe dinsele cristale de mărime neobișnuită pe pământ, pentru că cristalizarea boabelor ca și a meteoritelor se face în timp de miș de ani și într'o liniște desăvârșită, așa cum n'ar fi cu puțință pe pământ. Temperatura grindinei ie foarte rece, pentru că și întinderea ceriului ieste la o temperatură foarte rece. În sfârșit grindina ieste însoțită a dese de meteorite, pentru că și grindina și pietrele meteorice sînt din aceeași familie și călătoresc împreună în adîncimile ceriului.

„Privită din acest punct de vedere, fie care boabă de grindină are istoria sa, perioadele sale de formare. În cea dintâi se adună din pricina atragerii; în a doua se supune condițiunilor de echilibru cerute de volum și de înțala rotirei și se formează în chip de sferoid mai mult sau mai puțin turit; în sfârșit masa se supune puterilor năuntrice și se cristalizază.

„Să nu ne ascundem că ideile arătate aice pot ridică mulțime de împotriviri. S'ar putea pune întrebare: Cum se poate să iea ghieața forma sferică remănînd tot virtoasă? Cum se poate că ghieața să cristalizaze remănînd tot solidă? De ce nu cade grindină iearna, în timp ce pietre metorice cad ori în ce vreme? De ce nu cade grindină pe lună, fiind că dacă ar cădea grindină, s'ar face abori, ar fi atmosferă de abori de apă, etc.

„Toate aceste întrebări cari ar putea să se pară foarte încurcătoare și zdrobitoare, nu sînt pentru mine (pentru D-l Schwedoff) de cît izvoare de deduceri de cele mai însemnate, dar carile nu pot fi grămădite în cîte-va file. Trebuie să nu uităm că știința din zilele noastre cu toată înaintarea ie încă plină de credinți deșerte moștenite din trecut, carile nu se vor șterge de cît cu a nevoe. aceste credinți deșerte ne fac să vedem piedecă unde urmașii noștri vor vedea puncte de sprijin și dovezi pentru altă privire asupra lumii.“

Fără a mai adăogi multe pe lîngă zisele D-lui

Schwedoff trag luarea aminte a cetitorilor asupra faptului descoperit de curînd cu „*ghieața fierbinte*“, despre care am vorbit în unul din numerele trecute, pentru ca să vadă că multe lucruri cari li se par *nelogice*, se întîmplă și prin urmare că trebuie de primit cu luare aminte teoriile nouă și de cîntărit cu băgare de samă dovezile aduse. Ieste ușor a zice: „*nu se poate*“, dar foarte puțin științific. Cît despre mine, dacă părerea mea are vre o însemnătate, voiî spune că sint încredințat de adevărul teoriei lui Schwedoff, fără a încetă înse de a crede că poate să fie grindină cu boabe mici și fără cristale produsă și în atmosfera noastră. Faptul care mă face să cred așa ieste că a căzut adesea grindină cu frunze și cu pae în lăuntru. Dacă ieste așa atuncî trebuie să admitem și grindină atmosferică. Orî cum o idee luminoasă a avut D-l Schwedoff și am putut căpătă lămuriri mai pe larg asupra corpurilor ce se mișcă în spațiile interplanetare.

prescurtat de *Ioan Nădejde*.

Florî de Carpați.

Poesiî de *Zaharia Antinescu*. Ploesți 1882.

Volumul?—Frumos. Hîrtia?—Bună. Tipăritul?—Curat. Portretul autorului?—Laudele noastre maestrului din Lipsca. Conținutul?.... 191 de pagine mai aducătoare de somn de cît macul!.... Bama înșel, cetînd unele din poeziile D-sale (adecă D-lui le spune așa) nu te poți opri să nu zbucesți de ris. Bine înțeles că poetul din Ploesți le-a scris cu gînd serios.

Autoriul pare a fi om bătrîn; cel puțin mi-ar fi putut fi tată. Cum D-sa s'a apucat de asemenea comedii nu putem pricepe. Om bătrîn!.... Și să scrie lucruri pe carile scolarii de 14—15 ani le scriu, dar nu le publică. Dar pe semne vechiea zicătoare ie adevărată.

* * *

D-l Antinescu, ciumează lumea de la 1847, cu poeziile D-sale și tot minte la cap nu i-a venit. Trebuie să mărturisesc

i-am cetit volumul. Căci, ce vrați, rolul criticilor nu ie tocmai plăcut. De multe ori trebuie să-ți astupi nasul, să faci toate cele cu putință pentru ca să nu adormi, de multe ori îți găsești *heleaua* cu criticații, cari te numesc birfitoriu și calomniatoriu personal. Dă! vedeți în ce stare sînt față cu D-lu Antinescu. Va strigă că îndrăznesc să batjocoresc perii D-sale albi, că umplu de glod pe un apostol al Romănizmului. Mai știu, ieu ce va mai spune?

* * *

Pentru ca să analizez tot volumul D-lui Antinescu ar trebui să ieau poezie cu poezie și s'o critic, căci nici una nu ie fără monstruozițai saū de limbă, saū de gramatică, saū de sentiment, saū de înflăcarare *națională*.

Pentru a putea fi folositoriu voi face alt-feliu:

Buffon a zis maxima acum atit de banală din pricina întrebunțarei: „*Stilul iese omul*“ Putem zice și noi „*Scrierea iese autoriul*.“ De pe volumul D-lui Antinescu il vom cerceta ce feliu de om iese și carile au fost pricinele ce l'au împins să scrie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

Mai întâiu se luăm pe omul *sentimental*.

Amorul. Ca toți poetii să înțelege că a fost amoretat. Iubitele D-sale sînt: *angele, turturele, filomile, aū ochii de gazele, sint belle, legere, volează, aū talie divină, sint gentile, columbele, rondunele, aū buzele stropite de vin* și sînt așa de frumoase drăguțele poetului, că ar voi să fie o păserică pentru ca una din iele să-l prindă să-l *puie pe D-l. Antinescu în sin*. Nostimă trebuie să mai fie privilegiștea această. Inchipuiți-vă pe poetul Ploestilor în sinul *Mariei sale*. Ast-feliu se numește una din frumusețele carile aū dat D-lui Antinescu *oare favorite*. A simțit poetul amorul saū poeziile D-sale sînt echoul aventurilor. Toate versurile din *Florile de pe Carpați* sînt de soiul celor din „*Dorul*“, în cît volumul poetului cu drept cuvînt s'ar putea întitula „*Flori de mala*“.

Ascultați numai:

Dorul

Șarmantă damicelă
Cu ochii de gazelă
Ornată precum iești
Pe toate l'eclipsești.

Antinescu

Ochii ieș, ochii de gazelă
Părul ieș noapte din Maiu (?)
Ah! a ieș ființă bellă
Ie un îngeraș din raiu!

Ții minte dragă când în brișchiță Mai ții tu minte, dragă brunettă
etc. Cînd Doamna nopței pe ceriū lucea
Și ieū cu tine'n *cabriolettă*
Zburam în fugă spre șosea !

Toată dragostea *multiplă* a poetului se învîrtește în juru
a unui sărutat pe care il culege de pe unde poate. Toate aceste
spuse în a' o limbă pentru care gramatica ie necunoscută și de
care un țeran ar jură că nu-i limba lui :

„Cînd cugetul îmi zboară la tine *columbellă*.

„Prin munți, păduri, văi, dealuri pe unde am **passat**.

Pe unde *am passat*?.. De ce pe unde ai *mălaiu*?... Greșeli de gramatică:

„Numai cînd ieste unire, numai cînd ieste frăția.

„Prosperează 'orî ce cetate *lucruri mici devine mari*.

„Precum dar *cimentul* astă-zî **unesc pietre** cu tără.

Adecă lucrurile mici **devine** mari și *cimentul unesc* pietrele.
Și cine știe poate, D-l Antinescu, ie profesor de gramatică!..

Mai departe :

„Și a lorū frumusețe deplină

„Tótă ziua **mă 'ncântău**

Frumuseța il *încîntău* pe D-l Antinescu !

„Frații voștri vĕ **privesce**

„Moșii voștri azi **tresare** !

„Ah ! marea *depărtare*

Pe toate **nimicesc**.

Voacea ta de simpatie

Cînd în urmă tu vorbeai

Ieră ca o melodie

Ce pe mine **m'adormea**, etc..

O melodie ce mă *adormea* în loc de ce mă *adormea* !

Am început cu simțimintele amoroase ale poetului.

Rîdicatu-s'a D-l Antinescu la simțiminte mai înnalte ? Poe-
tul a pierdut-după cum se întreveđe din volumul său, pe întăia
sa soție. Ieată cum descrie iel acest lucru jalnic :

„Cîndū am pășitū în sfera conjugală

Vîntu-mî răpi o rosă cătră nūori

„Și alta 'n loc prinseiu atuncî cu fală

Și o ador că'i flore dintre florî.

Mai întăiū presupunem că ie vorba despre soție-saū despre
un copil mort, căci roza D-lui Antinescu *ripită cătră nori* nu ne
dă noțiunea adevărată. Dar mare durere în tot cazul ! *Grozav !*

Mi-a pierit cățelușul săracul, dar am altul mai frumos. Ieată toată durerea poetului. Toate acestea afară de „*sfera conjugală*“ care mirose a băcălie.

În privința amorului poetul veșnic să jelește cu „*gelle*“, că ie depărtat de *filomila* lui. Durerea D-sale ne face să rîdem mai ales cînd ne preumblă prin „*zona eclectică*“ împreună cu „*talia sveltoasă*“ a Afroditei D-sale, avînd **cordul** înmărmurit ce are D-l Antinescu în *internulă seă*.

„Nu de mult firul electricu
„Dorulu meu 'ți-a anunțiatu
„Și respunsul tău magneticu
„Sufletul mi-a consolat
„Dar în vanu căci departarea
„Scopul mi-a paralizat
„Nenorocul, întîmplarea
„Me lipsi d'unu sărutat.

Sărmanul D-l Antinescu!...

„Ți-aduci aminte dragă, cîndu brață în brață pe lună
Piața *taciturnă argentu o traversam?*
„Momentele sublime în care ne **uncam**

Nici Zola nu trece peste marginea trecută de poetul Ploeștilor. Totu ce putem face la vorbele D-sale ie să scripăm și să întorcem fila.

Poetul ne descrie pe D-șoara Emilia Orghidan :

„Iear buzele tale carminu represintă
„Și chiaru alabastru ar rivalisă
„Cu brațele tale; și-a *Deilor gîntă*
„*Deu!* Că-mi vine-a crede s'arū scandalisa.

Îe întrebarea dacă D-șoara Orghidan a ramas mulțămîtă de astă dezbrăcare ce i-o face poetul. Trebuie să cred că D-l Antinescu ca *craiu de mahala* știe multe asupra trupului D-șoarelor. Apoi buza de carmin saū mai roșă de cît carminul, mirose a boieca desigur. Complimentul ie-o insultă precum am văzut tot pe D-l Antinescu spuînd că :

„Se audu ferice, vorbe argintine
„Din buzele 'ți roșe *stropite de vinu!*

Va se zice Mariea poetului, (acea pe care o roagă d-l Antinescu să-l puie în sîn) bea bine și fără prejudiții. Cîte o dată

versul poetul ie atât de equivoc în cit ne aduce în minte idei cu totul altele, decit probabil a voit să spuie :

Ast-feliu :

„Cînd pe lemnul din pădure v'ășezați voi amîndouă
„*Te destulă ca să'l atingeți și dă sonă armoniosă!*
?!?...

Toate versurile nu aū măcar o singură idee poetică.

Poezia „Dorul“ și atîta tot. Poezia „Dorul“ cu diminutivele ei și în plus o limbă nenorocită cînd autoriul în focul D-sale patriotic vra s'o „purifică“

Pentru a arătă tot izvorul poetic al D-lui Antinescu în poeziile amoroase de măhală, voiū cită cîte-va cari sînt juvaerele cele mai scumpe ale volumului și în care poetul Ploeștilor a spărieat pe *damicelle* cu ochi de *gazelle*, *belle* de prin măhală :

„Câte odată fôr' acceptare

„De ce 'mî simțu ochii umezi de totū

„Și-mî arde capul cu *inflamare* (de crieri?)

„Fôră să'i potū da vr'unū **antidotū**?

„Peptulū meū geme fără 'ncetare

„Alū meū *respiră* e încetatu

„*Medicamentulū* și-a mea sālvere

E numai peptu-ți celū delicatu ! (Bre !)

Acum „*Tentatorulū*“ mă „tentează“

Serbarea națională

Celebrată intr'o sală

Se terminase frumos!

„*Măseaua mea*“ ie culmea ideilor josnice și fără umbră de poezie :

„Cîtū a fostu ea sănătósă

„Cu *praf roșiū* o am frecat

„Socoteamū s'o facū frumósă

Darū e osū reū, blăstemat.

O fi frecat'o cu praf de dinți reū. De ce nu ați luat prafurile D-ului Lapière din Paris?...
D'apoī „*Haina*“?

„Stăi *Hainuță* * a scumpei melle

„Stăi puținū să te sărutū

„Poate scumpa-mi așa-o vrutū

* De ce nu „hăinuțică“, saū „hăinuțecușă“ saū „hainiță“?

„Când mi-a ȃisu cu *lăcrămelle* :
„Îȃ lasă acum haina mea
„Să te consolezi cu ea!..
„Și-a plecată
„Ea îndat'
„Lăcrămându
„Si plângându
„Iar eă priveam suspinînd !
„De *vergină sau de Damă*
„Haină tu ai devenitū
„De și camū te-ai învechitu
„Darū te iubescū fără samă
„Spune-mi dreptū și adevăratu
„Ea vr'o dată m'a tradatu ?
„Ca să știū
„Să mă țiu
„Incellatū
„Séū *amatū*
„Cum voiū fi fostū destinatū !..

Stilul D-lui Antinescu îmi aduce aminte stilul copiștilor de pe la poliție, cari întrebuintază cuvinte tehnice tocmai acolo unde nu trebuie : Astfelii :

„Ascultă ah Rondunellă
„Te vedū tristă vréi să sborī
„Eu te-așteptu mănē în ȃiori
„Să-mi aduci altă *nuvellă*

Adresați-vă la D-l N. D. Popescu — nuvelistul Calendarelor.

„Du-te sbóră cu *urgință*
„In cuibu-ȃi la pușorī
„N'o fi mănecatū din ȃiori
„Așteptîndū a ta *presințe*

Alta :

A mea voce *primară* (?)
Fu plânsulū îngănatū. . etc
Să fie *palidatā* (?)
Acumū ca și 'n trecutū.
Atuncī din gură în gură
Altū meū nume ar VOLĂ (!?)
Multe veacurī peste țară
Cu furtunī aū *parcuratū* !

Veacurile aŭ *parcurat peste țară?*.... O fi că lumea ie rea și D-l Antinescu poet.

Nu mai vorbesc de încurcăla ideilor ca în „*O flôre plutind pe Dunăre*“. Nu știm dacă ie vorba de floare saŭ de femeie. A-poî poetul amestecă Dunărea cu Rinul în cit cum zice Romînul: Bălan aleagă !

Exemple de dimutive de bucatărie :

„Se mișcău încetișor
 „*Frundulițe mititelle*
 „*Din salcămulŭ rotunjioră*
 „Spune dragă *stelișoară*
 „Scumpei mele *șiseiŭ eŭ*,
 „Că suspin din *ânimioră*
 „Pentru sufllețelulŭ meŭ !

Pentru ca să sfișesc cu poeziile amoroase din „*Florile de pe Carpați*“ voiŭ cită juvaerul cel mai nostim al spiritului de mahală care domnește în întreg volumul, poetului din Ploești. Mai întâiŭ vedem un motto al lui Calderon pus în nemțește pe cînd poetul a scris în spaniolește. Ori poate ie traducere?...

În privința „*moturilor*“ autoriul, simțindu-se slab se sprijine în fie-care bucată pe cite o citație. Ades vedem două saŭ trei *motto* pentru o singură poezie.

Și în plus o mulțime de poeți romîni necunoscuți și tot atît de talentați ca și D-l Antinescu. De alt-feliŭ lucrul se explică. Dar nu știŭ dacă Calderon, Goete, Lord Byron, Alexandri, Bolintineanu, Camoens și alții ar fi mulțumiți de tovărășia D-lui Antinescu. Mai luați în considerare că poetul(?) are cînd scrie „*Contradanțul*“, între 50—60 de ani, a-poî judecați :

CONTRADANȚUL

(1880)

Meinen Augen muss ich sagen
 Dass sie schweigen. nicht dem Munde,
 Denn die Augen geben Kunde,
 Wo es nicht die Lippen wagen.

Calderon.

I

— Domnișora mea frumôsă
 'Mi accordați unŭ *contradanțŭ*?
 — O, de ce nu, sumŭ voiôsă
 Vomŭ danță într'unŭ *balanțŭ*;

Dér întâiŭ să 'ntrebŭ pe Mama,
 — Ce! Copillă, n'ai unŭ *Domnŭ*?
 — Apor, Mamă, 'mi amŭ luat
 sêma

Să 'lŭ lasŭ să tragă unŭ *somnŭ*,
 Că-i uritŭ; și-acumŭ, în fine,
 Cu âstŭ june pasŭ în pasŭ
 Voiŭ danță; ne stă mai bine.
 Suntemŭ potriviti, „*Aux places!*“

II

— O, de cândŭ aspirŭ la favoera
 'Cestui fericitŭ momentŭ

D'a danța, să amū onoarea
 Cu unū Angelū inocentū !
 Astădi însă fericirea
 Cerulū mi-o a accordatū
 Ca să afiu mulțumirea
 Ce-o dorēmū nefncetatū. —

— Domnulū meū ! 'mī-ai cuno-
 scința ?
 — Cumū să nu ! și cindū ai sci !
 De optū dille locuința
 Noi o-avemū chīar *Vis-a-vis*.

III

— De optū dille, diūa, séra,
 Cu ardóre te privescū,
 Și eū mē topescū ca cēra
 Căutândū ca să 'ți vorbescū.
 Sumū perdutū ! Intr'o plânsoare
 Eū o ducū căci te iūbescū.
 La ferēstră cu *ardoare*.

Ore 'ntregi te urmărescū,
 — *Chiarū pe mine ?*—Domnișoră
 Amorulū meū nu *e van*. (?)
 Ori-ce di ce se strecorā
 Elū totū merge *En avant* !

IV

— Domnulū meū !...—Ah, Dom-
 nișorā.
 Să 'mī dați voiă să vē spunū
 Că unū omū cândū se însorā
 Nu-i tot-d'auna nebunū ;
 Omū solidū sumū și cu stare,
 O femeică pot nutri,
 Magazinulū meū e mare
 Plinū de marfă 'n veci va fi.

Are slove aurite
 Tabla ur... cea de ferrū,
 Negoțulū meū multū promitte
 Merge bine—*En arriere*.

V

— Domnulū meū ! *lasă urgența*,
 Mai dā'mi timpū să mē gôn-
 descū ;
 Cu assaltū 'mī-iaī paciența
 Și confuză mē găsescū.
 Aniī mei suntū junī și sborā,
 Sumū timidă 'n feliulū meū,
 Tocmai ca o căpriorā,
 Nu sciū, deū, ce să facū eū.
 Căci eū n'amū esperiență,
 Nu potū a mē confie,
 Inșă ađi în apparință
 Stimezū *Tous les Cavaliers* !

VI

Lasă ori-ce *dubietate*
 Domnișorā iți spunū dreptū,
 Nu fugi de *veritate*
 Căci e sincerū alū meū peptū ;
 E unū micū drăcștorū Amorulū
 Te-a prinsū, nu mai scapi de
 locū,
 A pățit'o Domniștorulū
 Ce te-adorā multū cu focū.
 Am venitū, vēđutū, și iată
 Fuiū invinsū, nu m'acceptamū
 Sumū captivū ca ș'altă dată
 Și-acum iūbescū *Toutes les*
Dames !
 etc. etc.

Er! ce ziceți? Ie nostim D-l Antinescu și ce furorē trebuie să făcă d-lui priatre *cocoane* și *duduci*? O fi bătrîn dar trebuie să fie nostim de tot, curtezan și trebuie să fie numerat mai mult de biruinți decît Don Juan al lui Lord Byron !

* * *

In viitoarea analiză voiū arată pe d-l Antinescu ca poet pa-

triotic și *rezbelnic*. Până atuncea mă închin cetitoriului cu *respect național*. Intocmai cum și poetul Ploeștilor se închină Prințului *Oscar Gustav Adolf* al *Suediei și Norvegiei* (v. p. 154) :

„De la capul Nordü incoace pân' la Lindesnes, și *incă*
„De la Drontheim pôn' la Stockholm cetați marii de *littoral*
„Tot poporul Vë adoră cu iubirea lui adêncă,
„Pasü cu pasü Vë urmărește, cu *Respect Național*

* * *

Deci până la revedere.

Cu respect național :

Emil.

In chestiea Anghinei.

Am spus în unul din N-le trecute cum a însărcinat guvernul francez pe D-l Pasteur să cerceteze boala porcilor cunoscută sub numele de „mal rouge.“ Preziceam că Pasteur va află în curînd mijlocul de a învinge boala și în adevăr așa s'a și întîmplat. În adevăr cetim în „Revue Scientifique“ că sa aflat fințele microscopice cari pricinuesc boala, că le-a cultivat și în sfîrșit că s'a putut pregăti liquide cu asemenea ființi slăbite, cari să poată fi întrebuințate pentru hulture. Neamul porcilor a scăpat de o parte din dușmanii săi, să nu uităm înse că porcii costă banî, iar oamenii se găsesc și degeaba.

În No. 1 anul al V-lea al „Progresului medical“ din București aflăm următoarele în privința tratamentului difteriei, bucata ăeste luată după „Revue des sciences medicales“.

Dr. Sabbata a întrebuințat metoda următoare în timpul unei epidemii de anghină din Frioul :

Învălea gîtul cu comprese muete în apă rece (nu

înghețată); pe din năuntru întrebuiță o soluțiune de sulfat de fier acidulat :

Sulfat de protoxid de fier curat cristalizat	5 grame
Acid sulfuric dilut	25 de picături
Zăhar	30 de grame
Apă distilată	100 de grame

Cîte o linguriță de cafea la fie ce ceas.

În urma acestor doctorii pelițele cele albe din gîtlej se desprind și nu lasă rană după dînsul. Cînd difterită se întinde și în nas se fac injecții cu aceleași doctorii printr'o sondă de cauciuc vulcanizat și se îngrijește să strabată liquidul până în gît.

Pe lingă acestea arde pucioasă în odae bolnavilor înse puțin, acidul sulfuros astfelîu produs și înghițit de bolnavi se zice că omoară fințele ce pricinuesc anghina difterică.

Toate lucrurile din casă le afumă cu pucioasă. D-rul Sabbata spune că a oprit o epidemie de difterită prin ardere de pucioasă. Într'un sat cu 1288 de locuitori s'au declarat 23 de cazuri de anghină dela 11 Octomvrie până la 10 Noemvrie, în ziua 11 Noemvrie se aprinse pucioasă pe uliți așa că la fie care trei-zeci de pași ardeau grămăzi de pucioasă, timp de 7 zile; la 19 Noemvrie nu mai ieră nici un caz de boală.

După Dr. Sabbata spune că toate metodele de până acum mureau 54 la sută din cei loviți de anghină, iar după a D-sale numai 24 la sută. D-sa a căutat 1300 de bolnavi.

După aceasta se spune cum trătează pe bolnavii de difterită Dr. Gallois (de la Maisons-Alfort). În tot timpul boalei dă de băut patru până la opt grame de clorat de potasă, după vrîsta bolnavului, apoi în timp de două zeci și patru, trei zeci și șase sau patru zeci și opt de ceasuri, pune pe membranele din gît floare de pucioasă de cincî sau șese ori în douăzeci și patru de

ceasuri. Dacă vede că pelițele se desprind spune bolnavului să mînince alămie și apoi membranele cad.

Am mai cetit de asemenea că *esența de terebentină curățită* dată cîte o linguriță sau cîte o lingură pe zi demineața și apoi lapte încă ar fi foarte folositoare. Ieste de crezut că Doctorii din România vor încercă medicamentele acestea. căci din nenorocire au destul prilej. Apoi ar fi de dorit să publice rezultatele fie bune, fie rele, pentru ca să putem cîștiga în potrivea anghinei măcar cîte va procente, dacă să nu o învingem cu totul.

T. U.

---

*Rolul splinei în mistuire.**

— — —
In „Revue scientifique“ No. 22 dela 25 Noemvrie 1882. ieste un articol al lui Herzen despre această chestie. Se credea până în timpurile din urmă că splina (la rate) nu are nici un rol în mistuire. se credea că splina are rol în formarea globulelor, etc, acum înse s'a dovedit că are mare însemnătate pentru mistuire.

Danilewski a dovedit ca pancreasul dă un suc care are trei funcțiuni: mistuirea substanțelor crohmăloase, a grăsimilor și în sfirșit a materiilor albuminoase. Această funcțiune din urmă ieste descoperită mai în urmă; dar acum nu mai poate fi supusă la îndoeală, căci se poate scoate din pancreas suc și se pot mistui artificial substanțele albuminoase. S'a mai dovedit că sucul pancreasului nu cuprinde tot deauna materia care mistue substanțele albuminoase, ci că începe a cuprinde la patru ceasuri după mîncare. că cuprinde din ce în ce mai multă până la ceasul al 7-lea

---

* Prescurtare după art. lui Herzen: „Influence de la rate sur la digestion.“

și apoi iar mai puțină, până ce la 14 sau 15 ceasuri după începerea mistuirii stomacale nu mai cuprinde de feliu. Materia care lucrează la mistuirea substanțelor albuminoase în mațe se numește *trypsină*.

S'a dovedit că scoaterea splinei n'are vre un efect reu asupra mistuirii stomacale, nici asupra globulelor, dar *face cu neputință producerea trypsiniei în pancreas și prin urmare mistuirea substanțelor albuminoase în mațe*. S'a mai aflat că splina începe a se umfla în ceasul al patrulea după începutul mistuirii în stomah, merge tot crescînd trei sau patru ceasuri apoi iar scade și ajunge peste vr'o 12 ceasuri, iar cum a fost de la început. Producerea trypsiniei tocmai în acest timp cînd se umflă splina dovedește că ieste vre o legătură între amîndouă fenomenele, adecă între creșterea splinei și producerea trypsiniei. Dar ce feliu de legătură? Schiff, încă de la 1862, aflînd că pierderea splinei nimicea proprietatea sucului pancreatic de a mistui substanțele albuminoide făcuse presupunerea că splina în timpul umflărei sale schimbă niște substanțe aflătoare în sînge și le face în stare de a fi alese de pancreas sub formă de trypsină. Dar Heidenhain dovedi că în pancreas se produce fără încetare și se grămădește sub formă de grăuncioare microscopice în celule o substanță care se preface în timpul mistuirii în trypsină. Se părea că teoria lui Schiff a fost nemicită. Totuși trebuia de explicat faptele observate de acesta. Iată ce presupuse Herzen. Grăuncioarele din cari se face trypsină se produc neconținut în pancreas, chiar și la animalele fără splină; dar nu se preface în trypsină fără o lucrare a acesteia. Prin urmare ar fi cu puțință ca o materie adusă de sînge în pancreas să prefacă materiile granuloase în trypsină — și ca fără lucrarea acestui ferment splenic să nu se poată preface materia din pancreas în trypsină. În pancreasul mort se face trypsină prin lucrare oxigenului.

Pentru a vedea dacă presupunerea avea vre un te-

mei, Herzen făcu mai multe cercetări prin carile dovedî că nimerise bine.

În anul 1881 făcu experiențe la Florența, dar nu reuși cum ar fi dorit pentru că întrebuiță glicerina, care, cum a văzut mai pe urmă, oprea sau cel puțin întirzia mistuirea cuburilor de albumină închiegată.

Ieată o experiență hotărîtoare: omori doi cîni în același timp, unul care nu mîncase nemica de 24 de ceasuri, altul tocmai pe cînd mistuea mai cu putere. Extractul din pancreasul celui dintăi nu mistuea albumina; cel din splina celui de al doilea iară-și nu mistuea; amestecul amîndoror extractelor mistuea înse; amestecul extractului pancratic de la cînele flămînd cu al splinei sale, nu mistue.

Prin urmare în pancreasul cînelui celui flămînd nu se află trypsină, dar se află o substanță care prin lucrarea unei materii din splina celui ce mistuea cu putere s'a prefăcut în trypsină. Materia aceasta prefăcătoare nu se află în splina celui flămînd de vreme ce amestecul extractului din pancreasul și din splina aceuia nu produse efect. Cum se poate vedea cu ușurință faptele dădeau dreptate lui Herzen și teoria lui explică toate faptele și cele aflate de Schiff și cele, de Heidenhain.

În anul acesta mai făcu experiențe dar întrebuiță acid boric în loc de glicerină, acest acid nu împiedcă mistuirea dar oprește putrezirea (Herzen a întrebuițat o soluțiune cu 5 la sută de acid). Din două zeci de experiențe optsprezece au dat rezultate în totul potrivite cu teoria.

Se înțelege că această funcție nou descoperită a splinei poate să se facă o dată cu cea admisă mai de demult adică cu formarea orî distrugerea globulelor.

T. U.

Aprobarea cărților didactice.

Tovarășul mieu Speranță a făcut un abecedar. Fi-rește după obiceiul știut ceru aprobarea ministeriului. Care ie rolul Ministrului și-a consiliului permanent de instrucție ? Nu socot să fie altul decît aceala de-a ve-dea dacă lucrarea ie bună saū nu în sine, dacă nu are erezii științifice în cazul de mai sus, dacă ieste scrisă conform pedagogiei moderne. Aici fac o mică parante-ză : Ie știut că numai prin știință nu strălucește, în deobște, lumea noastră oficială. Ieū, personal nu ași supune criticei și bunăvoinței acestor oameni, lucrări, despre a căroră valoare îi socot incapabili de-a jude-ca. Apoi nu mă unesc de feliu cu acest chip de aprobare de sus. O carte ie bună saū rea, nu pentru că a zis Ministerul, ascultînd pe consiliul permament ; valoarea iei se leagă cu doza de adevăruri ce conține. Dar să trecem și peste acestea. Să credem că cel de pe urmă cuvînt al criticei trebuie să vie din palatul ministe-riului de instrucție și culte. (*Instrucție și culte ca și cînd adevărată instrucție nu ar fi contra cultelor ? !*)

Să zicem dar că sistemul acesta ie cel mai bun și că nici nu poate fi altul: Ie bine și drept ca Ministrul să judece și să cîntărească valoarea unei lucrări pentru scoală. Vedeți cît de pașnic și om de înțelegere sînt, Ministeriul înse cînd i se îmfațoșază o carte — trebuie să vadă dacă ie *bună* saū *rea*, dînsul trebuie să în-cuviințeze pe toate cele *bune*, să înlătoreze pe toate cele *rele*.

Dar procedarea lumei oficiale din București ie alt-feliu. Ascultați adresa Ministeriului cătră tovarășul mieu Speranță : „In urma examinărei făcute abecedariului Ro-„mănesc lucrat de D-voastră, s'a constatat că iel nu o-„feră *avantaje* mai satisfăcătoare de cît multe alte a-„becedare autorisate și întroduse prin scoalele publice. „Pentru aceste motive subsemnatul auzind pe comite-

„tul permanent, vă face cunoscut că nu poate aproba
„Ministeriul acel abecedar ca carte didactică.

p. Ministru: Gr. Tocilescu.

Ați cetit: cartea ie tot atît de bună ca și celelalte, dar fiind că ai venit prea tîrziu noi nu putem s'o aprobăm. Și iscălit tocmai D-l Tocilescu! Așa ie cînd te vîri în lumea neputincioșilor oficiali.

Dacă să spunea că lucrarea nu merită aprobare, fiind rea înțelegeam și noi—iera cel puțin logică. — Adresa ministeriul înse ne lasă în încurcăla asupra sănătăței intelectuale a celora ce au scris rîndurile de mai sus.

Noroc înse că negăm capacitatea comitetului permanent de-a judecà multe lucruri, mai ales de cînd D-l Majorescu ne-a spus în „Criticele“ sale că unul din membrii acestui corp învățat întrebà: *Da oare cine ie acel Pestalozzi?*

Și cînd te gîndești că „cărțile D-lui Nănianu au fost aprobate tot de același minister care respinge pe acea a tovarășului mieu, nu poți da decît dreptate astor oameni. Cînd aprobî o carte rea, ie dovadă că nu poți aprețea pe una bună.

Nepriimirea lucrărei lui Speranța pentru mine ieste un semn bun: *lucrarea ierà de merit*. Aceasta îi face onoare. Ași fi făcut dacă ierà aprobată.

Const. Mille.

Monstruozițăi literare și științifice.

Dacă plagiatul ie adînc înrădăcinat în obiceiurile scriitorilor noștri, totuși ie mai puțin primijdios sub forma unui volum, căci se poate descoperi mai ușor, de cit sub forma articulelor de ziare, care trece ușorî pe sub ochii cititoriului, care păstrează din toate cele scrise

numele autoriului, ca la nevoie să-l aducă înaintea autoritate. — Zilnic cetim în jurnalele noastre lucruri cari sînt ale altora: romane, cronice, chiar reviste politice dezgropate din anii trecuți!..

Adese înse, rămănem cu convingere că ie tălhărie fără a o putea dovedi din pricina neajunsului de care suferă librăria noastră sau cunoștințele redacției asupra unor ramuri de știință cu totul specializate, ca: veterinară, forestieră ș. a. m. d.

Nu numai plagiatorii sînt vinovați, dar și redacțiunile respective cari primesc toate necurățeniile în casa lor. Numai mîna de ajutoriu ce ne-a dat-o oamenii speciali, a făcut ca să descoperim multe lucruri pe carele noi nu le-am fi putut afla. De datoricia fie cărui om cinstit ieste de-a imita pe acești oameni. Mai cu samă specialiștii cari pot să ne ajute foarte mult în greaua sarcină ce ne-am luat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* *

În No. 121 și 126 din „*Națiunea*“ găsim sub titlul de „*Economia Forestieră*“ un studiu asupra pădurilor iscălit de D-l N. Manolescu silvicultor și locuitoriu din Tecuci. Studiul ie dat ca original, pe cînd nu ieste de cît o traducere slugarnică din „*Etudes sur l'Economie forestière* par Jules Clavé. Paris 1862. Chez Guillaumin.

Ar trebui să fim crezuți pe cuvînt, dar ca în totdeauna vom face și de astă dată paralela ambelor scrieri. Onor. D. Manolescu are de gînd să facă o serie lungă de articole, adevărată să căsăpească întreaga lucrare a lui Clavé: D-lui zice: „Acest studiu ieste bazat pe scrierile unor eminenți forestieri francezi și ie împărțit în 6 părți: 1. Proprietatea forestieră; 2. Reînpădurirea locurilor lipsite de vegetațiune păduroasă, 3. Amenajarea pădurilor; 4. Exploatarea lor; 5. Produsele forestiere; și 6. Administrarea pădurilor“ Toate ar fi fost bune dacă onor.(?) Dl. Manolescu spunea că acest studiu al lui Clavé ieste bazat pe cei mai buni fo-

restierii francezii și ie împărțit în 6 părți căci și împărțirea și materialul ie tot al lui. Dl. Manolescu a șters numai capitolele speciale Franței și și-a însușit apoi totul pentru sine.

* * *

Să dăm câte-va exemple luate la întâmplare:

Études sur l'Economie

forestière par Jules Clavé
Paris 1862.

„NAȚIUNEA“

No. 121 și 126 din 12 și 18 Nov. 1882..

I^o Étude : La propriété forestière.

Il n'est peut-être pas inutile de rappeler quelque fois aux hommes de notre époque pour qui l'accroissement du bien-être semble la loi suprême, que le monde n'a pas été créé exclusivement pour eux et que parmi les richesses dont ils jouissent sans scrupule, il en est dont ils ne sont que les dépositaires et dont ils ont à rendre compte à leurs descendants. Les forêts sont dans ce cas. Plus que toute autre propriété elles attestent la solidarité qui relie entre elles les différentes générations.

Ce ne sont pas ceux qui plantent le gland qui devront un jour couper le chêne, ni ceux qui l'auront abattu qui souffriront du manque de bois.—Nous ne sommes que des usufruitiers et tout abus de jouissance de notre part doit être un jour payé cher par ceux qui viendront après nous, car les produits forestiers ne s'improvisent pas et quand le mal est fait, il faut des longues années pour le réparer.

pag. 5—6.

I^o Proprietatea forestieră.

Credem că nu ieste de prișos a aminti proprietarilor noștri actuali, că lumea n'a fost creată exclusiv numai pentru dîșșit, și că printre bogățiile de cari se bucură astă-zî fără scrupul, sînt unele, ale căroră iei nu sînt de cît deșșitari și de cari aū a'șș da socoteala descendenților. Pădurile sînt în acest cas.

Maș mult de cît ori-ce altă proprietate, ele atestă solidaritatea care unește între ele diferitele generașșni. Nu se vor folosi de păduri acei ce le plantează ori sēmănă astăzi, nici acei ce le-aū tăiat vor suferi maș tîrziū de lipsa lemnului. Noi nu sîntem de cît niște usufructori și ori-ce abus făcut cu tăierea pădurilor, într'o zi trebue plătit de acei ce vor urmă după noi, căci produsele forestiere nu se improvizază; și cînd reul s'a făcut trebue mulșș ani a'l repară..

Le rôle des forêts sur la terre a commencé bien avant l'apparition de l'homme, car leur première fonction a été de rendre notre planète habitable, et de la préparer à recevoir son maître. Quand il parut elles avaient déjà brisé le roc sous l'étreinte de leurs racines et fourni à ses éléments désagrégés les débris qui devaient former la terre végétale. Elles avaient dépouillé l'atmosphère de l'énorme quantité d'acide carbonique qu'elle renfermait et l'avait transformée en air respirable. Les arbres entassés sur les arbres avaient déjà comblé des étangs et des marais, et enfoui avec eux dans les entrailles de la terre, pour nous le rendre des milliers de siècles plus tard sous forme de houille et d'antracite, ce même charbon qui devenait par cette merveilleuse condensation une richesse précieuse mise en réserve pour l'avenir.

pag. 12--13.

Il est constant, en outre que les forêts arrêtent les courants atmosphériques et en diminuent la violence. Elles agissent dans ce cas comme abri, et contribuent souvent à conserver à l'agriculture des terrains immenses qui sans elles eussent été envahis par les sables, stérilisés par les vents de la mer, ou rendus improductifs par le souffle glacé du nord..... Dans une intéressante étude „sur les cotes de la Manche“ M. Baude a montré comment les plantations effectuées dans les environs d'Anvers a-

Rolul pădurilor pe pământ a început cu mult înainte de aparițiunea omului, căci prima lor funcțiune a fost de a face planeta noastră locuibilă și de a o prepara să primească pe stăpînul seü. Cînd iel apărü, iele sfărămaseră deja stîncă prin strînsorea rădăcinilor lor, și procuraseră, cu elementele desagregiate dărămătura care trebuia se formeze pămîntul vegetal. Iele goliseră atmosfera de enorma cantitate de acid carbonic ce o conținea (atmosfera) și pe care o transformaseră în aer respirabil. Arborii grămădiți peste arbori astupaseră deja eleștee și smîrcuri și, acidul carbonic, îngropîndu-se cu iei în interiorul pămîntului, prin o minunată condensățiune, devenise peste miș de secole mai tîrziu, sub formă de cărbune de pămînt, și antracit o prețioasă bogăție pusă în rezervă.

Este un adevăr netăgăduit că pădurile opresc curenții atmosferici și le micșorează violența. Iele lucrează în acest caz ca adăpost și contribuiesc adese ori a conservă agriculturii terenuri imense, cari fără iele ar fi fost îngropate cu năsip, sterilizate de venturile mării sau improductive prin suflarea înghețată a vîntului de Nord. Intr'un interesant studiu „asupra coastelor Mîncei (sur les cotes de la Manche). D. Baude a arătat cum plantațiunile făcute în jurul Anversului, aș putut să transfor-

vaiant pu, en corrigeant le regime atmospherique transformer en champs fertiles des sables jusque-là rebelles à toute végétation.... Dans certains cas aussi, les forêts ont sur la santé publique une influence des plus bienfaisantes... La Sologne dont la stérilité et l'insalubrité sont aujourd'hui proverbiales, a été autre fois très boisée et elle était alors un pays si prospère, etc...

pag. 16—17

Cette merveilleuse propriété qu'ont les forêts de pouvoir prospérer sur les terrains les plus maigres a souvent été mise à profit par l'agriculture pour amender et préparer le sol à recevoir des céréales. En Sologne elles font partie de l'assolement des certains domaines ruraux : le pin maritime s'y associe aux cultures qui conviennent spécialement à ces terrains de landes, pendant 20 ou 25 ans, il leur fournit des détritiques qui permettent d'y cultiver ensuite sans fumure et sans autre dépense que les façons aratoires, pendant un certain nombre d'années, du seigle et du sarrasin. Lorsque la terre est épuisée par cette série des cultures, de nouveaux semis de pins maritimes lui rendent sa fertilité et font de nouveau place après 25 ans au seigle et au sarrasin. Dans cette rotation le pin maritime joue le rôle d'une jachère doublement productive, puisque outre les ma-

me în câmpii fertile niște năsi-puri ce pân'atunci ierau rebele la orî ce vegetație. În anume casuri d'asemenea, pădurile au asupra sănătăței publice o influență din cele mai binefăcătoare. Sologne, a căreia sterilitate și insalubritate era în 1862 proverbială, fusese mai înainte foarte păduroasă și prosperă.

Această minunată proprietate ce au pădurile de a putea prospera în terenurile cele mai slabe, adese ori a fost întrebuințată în profitul agriculturii, pentru a amenda și prepara solul merit a priimi cereale. În Sologne (Franța) iele făceau parte din asolamentul unor domenii rurale: pinul maritim era asociat cu culturile ce convin anume acestor terenuri de lande; în timp de 20 sau 25 de ani, ele produceau tericiu (detritus) pe care se sãmănă, într'un număr hotărît de ani, secară sau hri-că fără îngrășămint și fără altă cheltueală de cât lucrările aratorii. Când pămîntul era stors de această serie de culturî, noi plantațiunii de pinî maritimî îl fertiliză, și făcea din nou loc, după 20 sau 25 ani, secarei și hriștei. În această rotațiune pinul maritim jucă rolul unei pârloage (toloacă, jaceră) de două ori productivă, pentru că afară de materia lemnoasă ce procu-

tières ligneuses qu'il fournit, il donne au soll'engrais qui lui est indispensable. Ses aiguilles sont en outre très recherchées comme litière pour les bestiaux et considérées comme supérieures à la paille.

ra, iel dădea solului îngrășământul ce 'i era indispensabil. Frunzele lui, afară de aceasta, sînt foarte căutate ca așternut pentru vite și considerate ca superioare paielor.

pag. 19—20.

Dacă puteți mai spuneți că D-l Manolescu, are o umbră de rușine. Bietul Clavé ie măcelărit fără milă. D-l Manolescu a furat totul—ici și colô cite o virgulă de la D-lui său vr'un cuvînt pus pentru a scurtă traducerea cît despre limbă, nu mai zic nemic, se vede.

* * *

Iera, mi-se pare, vorba la Congresul literar cosmopolit din Roma, ca să se întroducă proprietatea literară și în România. — Nu știu dacă ar fi de vre un folos în alte țeri. În privința plagiaților înse desigur că ar folosi mult. Osîndirile bănești prețuese și sînt mai bine sîmțite, decît cele morale. Pentru a luptă contra acestei întroduceri propunem plagiatorilor de a se aduna în o societate: "*Societatea de ajutoriū și stimă mutuală a plagiatorilor*".

În acest corp de sigur D-l Manolescu ar fi primit cu vechiul și scolasticul cîntec:

«Dignus, dignus est intrare

«In nostro docto corpore.

Emil.

NB. Mulțumim Domnului care a bine voit a ne atrage luarea aminte înaintîndu-ne și *corpul delictului*.

Redacția.

Observări asupra cărții lui Mill despre supunerea femeii.

Orî cine va cetî cu luare aminte opera lui Mill va vedea că iel a studiat această chestiune ca psiholog, explicînd sentimentele cele mai ascunse ale femeii, arătînd cusururile iei și tîlmăcindu-le pricina. Cu cîtă iscusință arată ce mare înriurire are femeea asupra bărbatului și cum neîngrijirea educației iei să resfrînge tot asupra lui și a societăței. Cu toată admirația ce avem pentru opera lui Mill nu ne vom sfi înse să arătăm în ce deosebesc părerile noastre de ale lui. Mulți vor rîde cu ironie de această încercare, dar m'am deprins a-î videa de cînd cu D. Maiorescu despre crieri.

Ce ie de făcut, asemenea oameni nu s'au dezbărat încă de „magister dixit.“ Ideele cele mai gogonate sînt bune, dacă vin din capul unor oameni mari. Se vede că și cu ideile ie ca și cu modele fie cît de nepotrivate, tot sînt bune dacă sînt născocite de oameni mari.

Mill arată starea socială de azi a femeii, precum și nedreptățile ce i se fac, prin aceea că iea nu ie egală bărbatului și dovedește că femeea trebuie să se bucure de aceleași drepturi ca și dînsul. Cum stau lucrurile azi nu avem nimic de zis, Mill are dreptate; dacă venim înse să ne întrebăm, fi-vor femeile fericite? Nu va mai fi o chestiune femeescă? Observînd vedem că folosul ar fi mai nesimțit. Nu ie de tăgăduit că ar fi un pas înnainte, cum ie căsătoria liberă, cum sînt toate acele fapte cari dezbară omenirea de fetecism și de încrederea oarbă în eresurile și obiceiurile apucate de la părinți. De zicerea „așa am apucat de la părinți“ ne lovim adesa ca de un zidiu, și cred că tot ie ceva, dacă neputîndu-l surpă de o dată, îl risipim dărîmînd piatră cu piatră.

Cu emanciparea care o voește Mill, starea morală

și materială a cîtorva femei ar fi îmbunătățită, dar majoritatea ar fi tot așa de robită atît material cît și moral.

Cîtă vreme femeea poate munci să zicem că nu va atîrnă de bărbat; dar ie știut că fie care femeie tocmai cînd ie mai în putere și cînd ar putea cîștiga mai mult, are copii; însărcinată puțin poate munci, pe urmă creșterea copiilor o împiedecă iearași. Iear dacă ie în stare a cîștiga muncește îndoit de vreme ce pe lîngă altă munca are pe capul ie și creșterea copiilor, o muncă așa de grozavă, și neplătită. Societatea nu i-o plătește, iear bărbatul îi azvirle adesea ori în față că munca ie nu aduce nimic în casă; că iel singur muncește și hrănește pe toți; nime nu voește să ție samă de munca ie zilnică și de aceea că iea de multe ori petrece nopți întregi necăjind cu copii. Societatea are nevoie de oameni dar voește a-i avea gratis; femeea remasă văduvă năcăjește și crește copii, nime nu i vine în ajutoriu. Iear o dată mari, vine și-i iea fără să o întrebe de vrea ori ba. *Așa dar pentru ca ori ce femeie să fie material independentă de bărbat ar trebui ca societatea să fie așa feliiu organizată, în cît să-i procure în tot deauna de lucru și pentru aceasta iea să aibă toate cele trebuitoare; pe urmă în timpul cît va fi însărcinată și va avea copii, societatea să-i recunoască aceasta ca o muncă și încă din cele mai grele. pentru care trebuie de asemenea săi se dee tot ce are trebuință atît iea cît și copii.*

Aceasta nu vă pară paradoxal, căci iea nu crește copiii pentru dinsa ci pentru societate; și dacă azi societatea recunoaște că ie datoare să învețe copii pe socoteala ie, pentru ce nu i-ar hrăni și îmbracă de mic și până ce vor fi în stare a munci, o dată mari vor munci la rîndul lor pentru alții și-vor respăti aceea ce li s'a făcut.

---

* Avis D-lor Teiuleanu et companiea.

Dacă venim la îmbunătățirea morală a stărei femeii, vedem că iea tot nu poate avea loc azi, căci ideile lui Mill le vor înțelege cîte-va sute de bărbați culti, aceștia vor privi femeea ca egală lor în inteligență și drepturi, iar ceilalți bărbați plini de prejudeții vor desprețui femeea ca și în trecut. Pentru ca desprețul și prejudețiile ce bărbații au despre femeii să dispară, trebuie ca toți bărbații să fie culti trebuie o generație căreia să nu i să fi sunat de mic la cap că femeie e proastă, slabă, păcătoasă, etc.

Veți zice poate că ie utopie a vroi să fie toți bărbații culti; ie înse cred că nu ie. Inchipuiți-vă de ne spunea cineva cu cîți va anii în urmă că putem stă a casă și ascultă concertul de la teatru, ori că putem păstră pe o placă glasul și vorbele unei persoane ce lipsește ori ce a murit; ori că omul va întrebuiță fluxul mării ca mișcătoriu. Am fi crezut sigur că nu se poate și cu toate acestea, acuma s'a făcut. Așa ie și cu chestiunile sociale, o schimbare poate veni nici știți cînd: omenirea țintește neconținut cătră bunul traiu, și pentru a-l avea sigur că lucrează. Indată ce oamenii vor fi material asigurați și pentru o muncă potrivită vor avea tot ce le trebuî vor căutā a se înstrui. Poate mulți ar voi să știe și să se lumineze acuma, dar înainte de toate trebuie să trăească, și pentru ca să trăească le trebuie mîncare, așa că grija aceasta le absoarbe de multe ori mai tot timpul.

Să nu uităm prostituția care apasă și nenorocește mai cu samă pe femeii, care cum am arătat în un articol special nu poate despărea așa cum sint lucrurile azi. Despre iea Mill nu zice nimic; nici vedem cum va fi înlăturată prin aceea că femeea va avea drepturi egale cu bărbații.

Sofiea Nădejde.

Colindă.

31 Dec. 82.

La fereastra dragei mele s'aū oprit colindătorii:
Sună clopotul și biciul tot plesnește vîjiind,
Iear buhaiul greoiū geme ca un glas din adîncime.
Sînt ferestrele închise; prin obloane, o lumină
De-abiea străbate-afară, slabă, galbănă și lină,
A mea față lumînd

La fereastra dragei mele s'aū oprit colindătorii.
Draga mea în astă sară voiū și ieū să te urez,
Fără biciū și fără clopot, fără vuet și strigare
Voiū și ieū să spun, drăguță, tot ce inima mea simte
De amor și fericire să-ți aduc și ieū aminte,
Voiū și ieū să colindez.

La fereastra dragei mele s'aū oprit colindătorii:
Draga mea și-aducî aminte că o-dată ne-am iubit,
Că o-dată noi croisem viitoriul împreună,
Ca o-dată ieram siguri, tu de mine, ieū de tine,
Că 'n potriua unor piedeci și umane și divine
Ieră totul hotărît.

La fereastra dragei mele s'aū oprit colindătorii:
Dar de-atuncea aspre vînturi ne-aū lovit pe amîndoi
Și-aū rupt firul de iubire, și-aū rupt fără de cîntă
Din a dragostilor carte, multe file, multe rînduri,
Schilodind și năzuințe, schilodind și-a noastre gînduri,
Despărțindu-ne pe noi.

La fereastra dragei mele s'aū oprit colindătorii:
Inse dragostea-î mai tare decît zidiul astor legi,
Iei nu-î pasă nici de piedeci, nici de lume, nici de moarte;
Dacă dragostea nu-î stînsă, vom fi tari, vom fi iubită,
Ca și stîncele de piatră ce cu marea învrăjbită
Lupt de secole întregi.

La fereastra dragei mele, s'aū oprit colindătorii:
Poate dragă ca și mine tu acuma te gîndești
Că stam asta-zî împreună, fericiți la gura sobei
Ascultînd colindătorii ce ne cîntă sub ferestre
Pe cînd focul luminează, pe cînd geru-afară crește
Spînd hornului povești

La fereastra dragei mele s'a'au oprit colindătorii:
Intreg planul fericirii prefăcutu-s'a în fum
Tu iești singură, ieți singur, și-acum plîngem împreună
Ascultînd colindătorii și orașu 'n veselie
Noi zărim aeve visul unei lumi de poezie
Ce-a pierit, pierit acum !

La fereastra dragei mele s'a'au oprit colindătorii;
Sună clopotul și biciul tot plesnește vijînd,
Iar buhaiul greoiu geme ca un glas din adîncime
Sînt ferestrele închise; prin obloane, o lumină
De-abiea strebată afară, slabă, galbănă și lină,
A mea față luminînd.

Const. Mille.

---

*Spiritiști cu mîna în sac.**

Vom descrie aici o boscărie de a spiritiștilor, prin care voeau să dovedească că pot chieamă duhuri. Dacă punem pe o masă un vas cu parafină liquidă și unul cu apă rece și vîrim mîna în parafină apoi în apă, pelița de parafină care se pusese pe mîna se învîrtoșază și mîna ieste încunjurată ca de o mînușă de parafină, albă. Putem să scoatem această mînușă de pe mîna înse ieste cu neputință să nu o stricăm puțin, alt feliu nu iese mîna.

Ieată cum ieste odaea în care se făcù încercarea: O odae mare, deșartă, în care ieră un paravan și o masă, pe care stă vasul cu parafină, cîntărită foarte cu mare îngrijire, vasul cu apă rece și o lampă care aruncă puțină lumină. Pentru privitori se aduseră scaune puțin înaintea de începerea comediei. Intr'un colț sta un harmonium. Odae, masa, paravanul fură cerceta-te cu mare îngrijire și nu se află nici un instrument

---

* După *Die Neue Welt* anul 1882.

ascuns într'însele. Privitorii se puseră pe scaune și *mediul* (ființa omenească prin care se arată spiritele, împrumutînd îmvălișul spiritului ieii, numit perispirit)

Innainte de toate fu desbrăcat de surtuc și căutat de a măruntul ca nu cumva să aibă ceva ascuns. Mediul arătă și buzunarele ca să se vadă că ierau goale. Doi dintre privitori îi legară mînele la spate, alții doi pecetluiră capetele șferei. Pentru mai multă încredințare legară mînele pe la încheeturi una de alta cu sîrmă de aramă subțire. Apoi puseră un sac de *tul* peste capul și partea din sus de mijloc a mediului, și-l legară în jurul șelelor cu o încingătoare ale cărei capete fură legate și pecetluite; pe lîngă aceasta îl legară și cu ață tare. Mediul porni spre masă, doi streini aduseră paravanul înaintea mesei și încă o dată se dădù voe la toți necredincioșii să caute de nu se face vre o înșelăciune. Nu se găsi nemică. Toți cei de față se puseră pe scaune, se apucară de mîni spre a formă așa zisul lanț magnetic, fu oprită rumperea cercului până după sfîrșitul încercării, căci se zicea că dacă s'ar rumpe lanțul, spiritele ar face vre un reu mediului. Odaea ieră luminată numai de lampa cea de pe masa din dărăptul paravanului, așa că ieră întunerecul cel așa de plăcut duhurilor. Un muzicant cîntă din harmonium melodii solemne. Atunci începù mediul a geme, ca și cum ar fi fost chinuit de o ființă nevăzută, apoi scoase un țipet selbatec și tăcù.

După trecere de mai multe minute mai țipă o dată mediul și căzù jos. Aduseră lumîinare și îndepărtară paravanul. Mediul stătea jos leșinat și în vasul cu apă rece înnotă o formă scorburoasă de parafină, care se părea luată de pe o mîină foarte mare. Incet, încet se desmeticì mediul. Tulul, pecetiile, șferile, sîrma, ierau neatînse, întregi. Cum că forma se făcuse din parafina de pe masă se putea orî cine încredința cîntăriind pe cea ce mai rămăsese în vas, în adevăr lipsea dintr'înșa tocmai cît cîntărea forma cea scorburoasă de

parafină. Cum făcuse mediul cu mânele legate, învălit în tul, care s'ar fi rupt de încercă să-și scoată mânele, cum făcuse de formase un învăliș de mîna care semănă mai mult a mîna de diavol înarmată cu ghiare de cît a mîna de om ?

Ieată și explicarea încercărei :

Se dădù la un meșter de făcù o mîna de drac cu unghii, cu vîreii, cu negeii; se făcù un tipariù în cleiù elastic; în formă, se vîrsă un amestec de *colonium* și de *oleiù de ricină*, așa că după ce se învîrtoșă se făcù ca o mînușă în totul asemenea cu mîna cea de drac, se lipi o țevioară de lemn la locul unde începe brațul așa că prin ajutoriul acesteia se putea înflă mînușă după voe.

Mînușă cînd ieră neîmflată ieră foarte mică și putea fi ascunsă cu ușurință în botine sub gumă. Nime nu gîndi să caute și în încălțăminte, deși căutară pretutindenea: se așteptau să afle o formă de parafină sau o mîna solidă nu o mînușă desîmflată.

Așa numitul lanț magnetic se făcù pentru ca să nu se vadă cum scotea mediul din ciubote, cu dinții, mînușă. Lucrul de căpitanie ieră să aibă mediul destulă ghibăcie și deprindere gimnastică pentru a putea scoate cu dinții mînușă din botine. Gemetele aveau de scop de a crește efectul, iar stîgătul cel dintăiù arătă că s'a reușit cu scoaterea mînușei, cu îmflatul ieii; al doilea strîgăt înștiință că toată lucrarea s'a sfîrșit!

Mînușă o aruncă mediul într'un colț, gîndind cu dreptate că nimănuî nu ieră să-i viè în gînd să caute mînușă, cînd se arătaseră duhurii.

Această experiență obișnuită la spiritiști și pe care pun ieii mare temeii pentru a dovedi că în adevăr pot chiemă duhurii a fost făcută de un necredincios, bun gimnastic pentru ca să dovedească că spiritiștii sînt orî șarlatani, orî nebuni, orî naivi sau mai bine că între dînșii se află din cîte trele aceste tagme.

Fața cu propeveduirea spiritistă a D-lui Manguica, cel cu Calendarele, ne vom silii a rupe masca șarlata- nilor și a dovedi lipsa de orî ce temeiu științific a acestor superstiții rușinoase și primejdioase. În N° vi- toriū voiū vorbi despre moartea părută a unor fana- tică indieni, pe care pune atîta temeiu D-l Manguica în Calendariu. D-sale pe anul 1883. W.

Din trecut.

Din noaptea vremilor trecute
O amintire îmi zimbește
Iești tu copil'a poeziei
Or o părere m'amăgește?...

Un dor aprins de fericire
Ce'n tinerețe am urmărit
A fost, a fost un vis fantastic
Ce'n negrul vieței a pierit!...

Din idealul plin de farmec
Ce l'am avut o dată'n lume
Azi mi-a ramas amar și jale....
A suferinței negre urme!...

Și-acum pierdut în ieadul lunei
Viața'n chinuri ieu mi-o frămînt
Venin, amar, despreț și ură
Ducînd cu mine pre pămînt!...

Martin.

Cevă despre obiceiurile albinelor.

D-l Robertson scrie în *Scientific American* pentru a rîdică o năpaste de pe capul albinelor. Se credea că iele mînîncă struguri și alte fructe. D-lă Robertson a

făcut încercarea următoare și poștește pe cei ce nu-l vor crede să încerce și ieî; a pus struguri de poamă aproape de un știubeiî de albine; după cîte-va zile înse, ni-cî o bobîță măcar nu ieră atinsă de albine. După aceea-sta a spart jumătate din numărul boabelor. Albinele au supt toate boabele sparte, dar de cele întregi nu s'au atins. In scurt albinele nu se ating decît de punctele începute de alte insecte orî cari au început a putrezî, etc și prin urmare ne folosesc prefăcînd în miere niște fructe altfeliî pierdute.

D-lî Vogel de la Munich a scris revistei *Humboldt* că a dovedit că tot același acid se află în urzi-cî și în beșica de venin a albinilor. Acest acid ieste *acidul formic*, care se află și la furmicî. La albinî slu-jește acidul, formic nu numai pentru apărare ci si pen-tru a feri mierea de dospire. Prin urmare cu cît vor fi mai rele albinele cu atîta va fi mai bună mierea lor, căci vor lăsă mai mult acid in faguri și prin urmare vor împiedecă de a se oțeti și tot odată va avea și gust mai bun.

(Revue scientifique 30 Sept. 1882).

T. U.

Despre ardere*

Cercetătorii din vechime vâzînd arderea lemnelor și-au închipuit că focul (se vede că para) ieste un ele-ment deosebit de celelalte care mistue lemnele ci i se aruncă ca și cum s'ar hrăni cu dînsele.

Luîndu-se după cum se par lucrurile, cei vechi nu făceau altă greșală de cît tot aceea ce o făceau cînd so-coteau că soarele și stelele se învîrtesc în jurul pămîn-tului pentru că așa ni se pare.

Mai pe urmă alți învățați luînd sama mai de a-

---

* In cea mai mare parte după „Die Neue Welt.“

roape crezură că în lucrurile ce pot arde se află o substanță arzătoare și că produsele arderei se despart din materiile arse. Așă se credea că pucioasa se compune în gazul înădușitoriū care ce face cînd o ardem și din o materie arzătoare și că în timpul arderei ce desparte gazul cel înădușitoriū de materia cea arzătoare.

Această idee a fost susținută cu multă tărie de Stahl (1660—1734) care a numit *flogiston* materia arzătoare presupusă în corpurile arzătoare. Iel credea că un corp arde, dînd afară flogistonul, și că cu atita iese mai arzătorii cu cît cuprinde mai mult flogiston. Cevă ciudat iese că pe vremea cînd teoria flogistică, ieră în floarea ieī, nime nu se îngrijea de cît de feliiul substanțelor ce se află în corpuri și nu de cantitatea lor. Se îngrijeau de prefacerile ce urmează din lucrarea materiilor unele asupra altora înse treceau cu vederea greutatea lor. Nu mai această modă putu face pe un om ca Stahl să treacă cu vederea că corpurile dau prin ardere produse mai grele de cît dînsule, deși după dînsul corpurile arzînd pierdeau cevă în loc să cîștige. Așă fierul ars iese mai greu de cît înainte de ardere, dar Stahl și toți cei ce țineau cu dînsul nu se simțiră zguduiți în credința lor.

Mai tîrziu cînd începură a se rîdică din toate părțile în potriua teoriei flogistice și a-i pune înainte faptul că rezultatele arderei cîntăresc mai mult de cît corpurile arse, închipuiră explicarea că flogistonul iese atras mai tare de cătră alt corp ceresc de cît de pămînt și că prin urmare corpurile combinate cu dînsul ierău mai ușoare și să făceau mai grele după alungarea flogistonului.

Descoperirea oxigenului și urmările ce știu scoate din această descoperire Lavoisier (1733—1794) dovediră că fără cumpănă nu poate fi teorie chimică adevărată.

(va urmă)

I. Nădejde.

Cătră cetitorii noștri

Acuma după un an și jumătate de la începerea „Contemporanului“ trebuie să spunem cîteva cuvinte cetitorilor noștri pentru a le arătă cum stăm. Avem peste 3000 de abonați, iar revista se tipărește în 4500 de exemplare. Sîntem foarte mulțumitorî publicului că ne-a sprijinit în lupta întrepinsă, credem că ne-am făcut datoria pe cît am putut. Pot să placă sau nu ideile noastre, pot să pară prea aspre criticile, dar nu ni se va zice că am falsificat adevărul. Cedem că reul de care suferă literatura noastră ieste așa de mare, încît numai prin lovituri strașnice se va putea nemici. Am lovit fără să ne uităm, dacă cel prins cu greșală ne ieră prieten sau nu. Am arătat ce cugetă oamenii de știință despre lume și calea apucată o vom ținea fără să ne obosim.

Aice ne vom apăra și de învinovățirea ce ni s'a adus din cîteva părți că de ce trimetem numere fără să ni se ceară. Noi trimetem numere de cercare, dar nu am uitat a pune în fruntea paginei întăiū a fie căruī număr că privim ca abonați pe acei cari vor primi două numere unul după altul; apoi și dacă ni se trimite înapoi revista și mai tîrziu n'am făcut nici o dată vorbă, nici n'am deschis cataloage de numele celor ce ne-au respins „Contemporanul“ fie din orî ce pricină, cum a făcut „Literatorul“ din București. Noi vom trimete și de acuma numere de cercare la toți oamenii culți ale căror adrese ne vor veni în mîină pentru că să cunoască fie care revista noastră și să se aboneze de va crede de cuviință. La noi publicitatea ieste așa de puțin întinsă, că pot trece anî până ce se va împrăștiea vestea că la Iași iiese o revistă care poate ieste de vre un folos. Facem cum ni se pare bine și drept, pot să zică dușmanii ce vor voi.

Redacția.